

PODWODA (70) sb

podwoda f (68), [**podwod** m], podwoda a. podwod (2).

Oba o oraz a jasne (w tym w pierwszym o 1 r. błędne znakowanie); podwod z tekstów nie oznaczających ó.

sg N podwoda (2), [**podw(o)d**]. ◇ G podwoły (3). ◇ D podwodzie (1). ◇ A podwoję (11), [**podw(o)d**]. ◇ I podwoją (2). ◇ L podwodzie (4). ◇ pl N podwoły (2). ◇ G podwód (25), [**podwod(o)w**]; -ód (23), -od (1) *SarnStat* (23:1), -(o)d (1). ◇ A podwoły (16). ◇ I podwodami (1). ◇ L podwodach (3); -ach (2) *Mącz*, *SarnStat*, -äch (1) *RejWiz* (1).

Sł stp: podwoda, podwód, Cn: podwoda, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.: podwoda.

1. *Powinność dostarczania środków transportu panującym i ich przedstawicielom, zamieniana niekiedy na czynsz pieniężny; też udział w tym podwożeniu; też koń i wóz do tego użyty; equitatura* *JanPrzyw*; *angaria, cursus fiscalis a. publicus a. vehicularius, parangaria Cn* (67) : *BielKron* 355v; *Wsi* też wżytkié té które podwoję ftárodawną winné/ máią fie teraz piéniádzmi ná podwoję fkládác *SarnStat* 971; Iáko Podwoły máią bydz rozfádzoné. *SarnStat* 973; Tákże téz y od podwód plácenia/ y koni dawánia ftárą Wárfzáwę wolno czyniác/ [...] to im approbuiemy. *SarnStat* 1179, 350, 892, 971 [2 r.], 972 [3 r.], 973 [4 r.] (19); A pod fkrzynki, fkrzyneczki, pudlá, pudełeczka, Biednym chłopom rozbiorą konie ná podwoły *CiekPotr* 30; *KlonFlis* C3v; *KlonWor* 14 [2 r.]; [**podwodów** żadnych nie winni *LustrMaz* II 80; Ci mieszczanie [...] Winni też wieźć za podwód słuźebniki starościnnie do rozlicznych miast i listy odsyłać, kędy każá. *LustrMaz* II 90; *LustrPodl* 23].

podwoły czyje (1): iż tu o podwodách miáftá Poznánia wfpomniáłá fie Constitucia, tedy [...] *SarnStat* 970.

W połączeniach szeregowych (4): *BielKron* 356; Podwód/ ftáciy/ y żywności/ ták z poddáných náfzych/ iáko y duchownych y Swietckich/ wyciągác áby fie żaden nieważył *SarnStat* 435, 881; nádáli ludźiom rycerfkim/ prze męftwo ich y życziwość wolności od podátkow/ od podwod/ od zagránicznych woien/ y od innych/ ktore były *in absoluto dominio*, ciężarow. *SkarKazSej* 692a; [*PismaPolit* 198].

W porównaniu (1): Bárzo fie w tych podieźdzkoch oni więc kocháią/ Kiedy by ná podwodach ochotnie biegáią. *RejWiz* 78.

Zwroty: »podwoły(-ę) brać; branie podwod(y)« [*szyk zmienny*] (4;4): *BielKron* 376v; ná którym liście ma przypifác temu Vrząd/ którego dnia/ y do kąd podwoję brano *SarnStat* 974; ktemu [*żołnierze*] podwód z dóbr fzláchetckich y Duchownych áby nie bráli/ áni wyciągáli. *SarnStat* 1182, 436, 973, 974, 1182, 1183.

»podwoły(-ę) dawać; (od)dawanie podwod« [*szyk zmienny*] (7;3): áby wżyfłtkié miáftá y miálfteczka/ y wsi które podwoły dáváć fą powinné/ iednáko to brzemié ná fobie nieśli *SarnStat* 971; ZAdné miáfto áni wieś [...] Podwoły dármo dáváć nie ma *SarnStat* 974, 971 [3 r.], 973, 975 [3 r.], 1049.

»jechać na podwodzie; [**za podwoję jachać**]« = *cursu publico a. vehiculis publicis ire a. uti, equis a. vehiculis dispositis publicitus currere a. ferri Cn* [*szyk zmienny*] (2): Iáko fie iádác ná Podwodzie

fprowadzić. *SarnStat* 974, 974; [Ciż mieszczanie winni za podwodę jachać z myśliwcami z sieciami do puszczej i z inszemi wszytkimi potrzebami *LustrMaz* II 43].

»na podwody(-ę) składać (się), składanie« = *płacić czynsz w zamian za zwolnienie od tej powinności [szyk zmienny] (5:1)*: Wóyt/ Burmiftrz/ Lównik [...] wolen od tákiego fkládania ná Podwody *SarnStat* 972, 971, 972 [4 r.]; [Mieszczanie łomzieńscy [...] winni się składać na podwody wedle uchwały sejmu warszewskiego *LustrMaz* II 75].

Wyrażenia: [»podwoda konna«: Staradawna jest łanów 6 nadane na podwodę konną *LustrLub* 98.]

»podwody pieniężne« = *czynsz płacony w zamian za uwolnienie od tej powinności (1)*: Miáfto Krafnyftaw do dzieięści lat wolné od Podwód pieniężnych y dawánia koni podwodnych/ czynimy dla przyczyn fłufznych *SarnStat* 1050.

»wolny, wolność, libertacja od podwod« [szyk 8:4] (5:4:3): Libertácia od Podwód niektórych Miáft. *SarnStat* 961; od tych podwód Kráków/ Poznań/ Lwów/ wiecznemi czáfy wolnémi czyniémy y declárujemy. *SarnStat* 961; WOlnóść od Podwód zdawná miáftá Poznańkiégo *in toto* ápprobujemy *SarnStat* 970, 961, 970, 972, 1048, 1049, 1050 [2 r.], 1179; *SkarKazSej* 692a.

Szereg: »stacje i podwody« (1): którym porządkiem fwym/ bez czynienia fzkody/ bez bránia ftácii y podwód/ záchować fie máią *SarnStat* 436. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

2. *Konie rozstawne, które można zmieniać w określonych miejscach, jadąc w dłuższą podróż (3)* :

Zwrot: »na podwodach jeździć« (1): Angarii, Cy którzy ná tákowych poftach/ álbo/ podwodách yeżdżą. *Mącz* 9d.

Wyrażenie: »na podwodzie mknący« (1): Veredarius, Pośel ná poście álbo ná podwodzie mknący. *Mącz* 484d.

Szereg: »pos([z])ty albo podwody(-a)« (3): Angareia [...] Pofty/ álbo/ Podwodá/ to yeft/ Nayemne konie/ od miáftá do miáftá rozłożone. *Mącz* 9d, 9d, 484d; [iż Atyla, aby mógł wiedzieć, co się po wszystkich krainach świata dzieje, postanowił na czterech miescach poszty albo podwody *StryjPoczqt* 68].

Cf 1. **PODWODNY**